

"Ruhet sanft? Spěte sladce?"

**Výzkum hřbitovů na severu Čech a
problémy s ním spojené.**

Badatelská sonda: Frýdlantsko

Katedra historie, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická,
Technická univerzita v Liberci

Milan.Svoboda@tul.cz

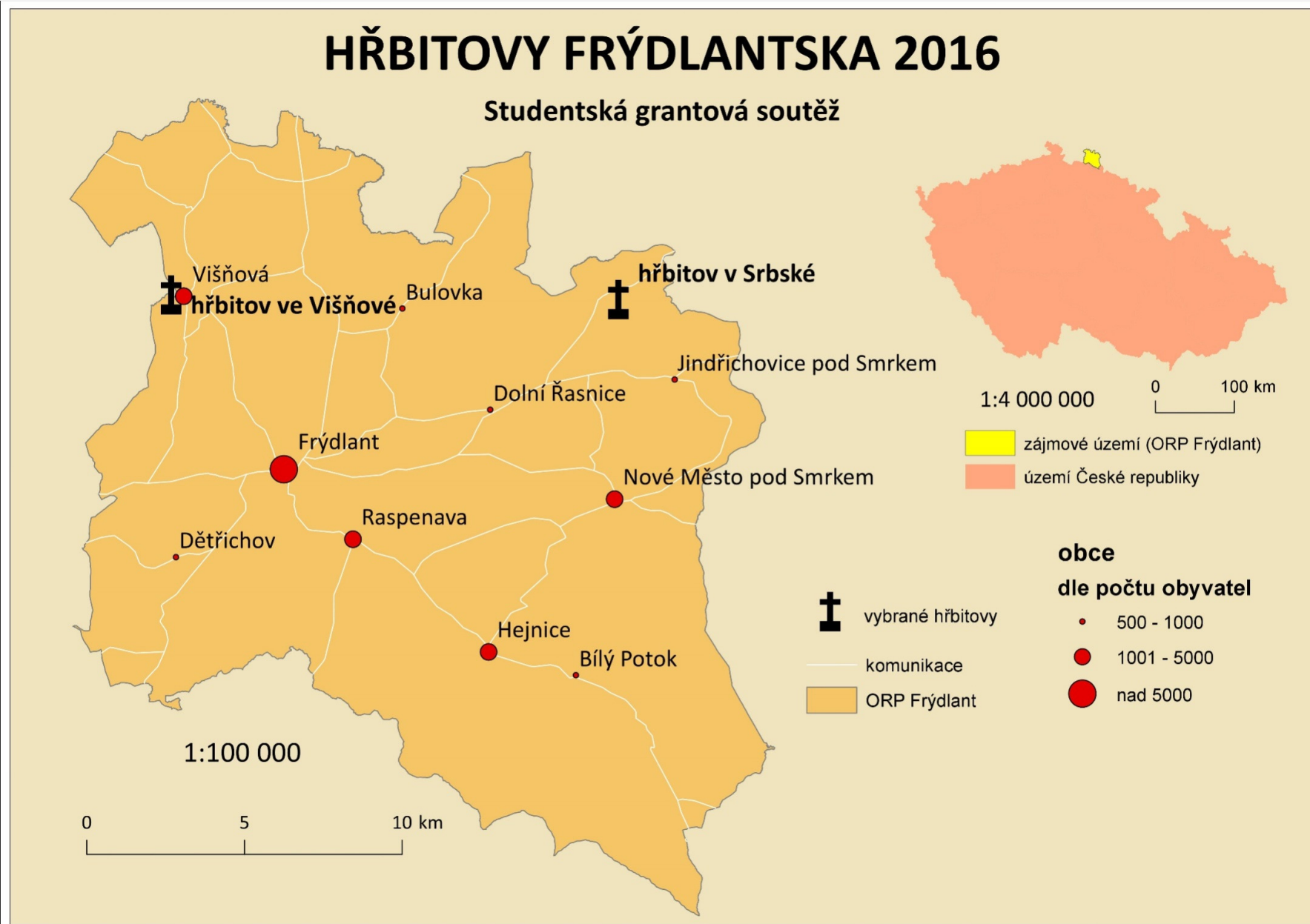

Frýdlant 2009 a 2016

HŘBITOVY FRÝDLANTSKA 2016

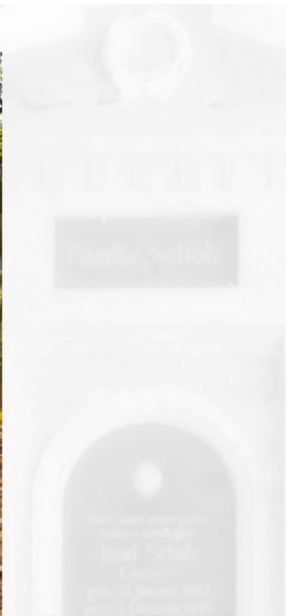
Studentská grantová soutěž

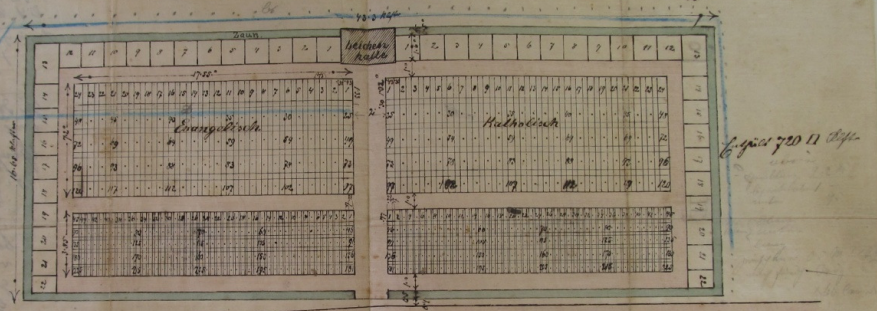

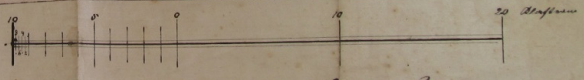

Plan zu einem neuen Friedhof in Wünschendorf.

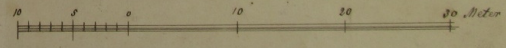
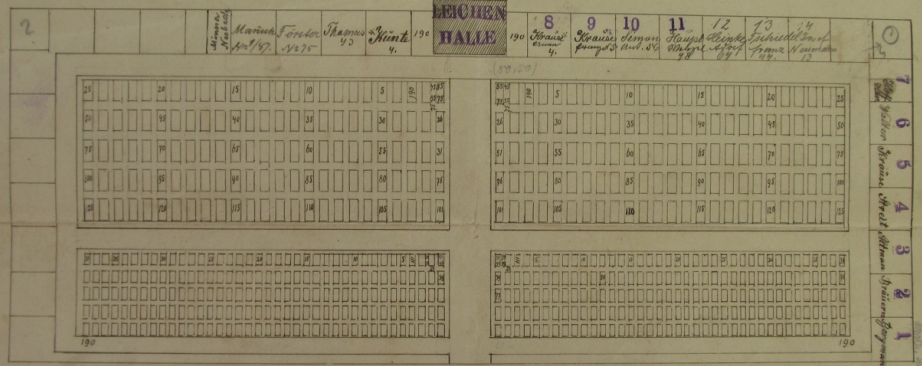
Alt. Strasse

Handwritten notes on the left side of the plan, including measurements and dates.

Hof v. Krause
gezeichnet

Plan für die Grabhügel-Anlage am Wünschendorfer Friedhof

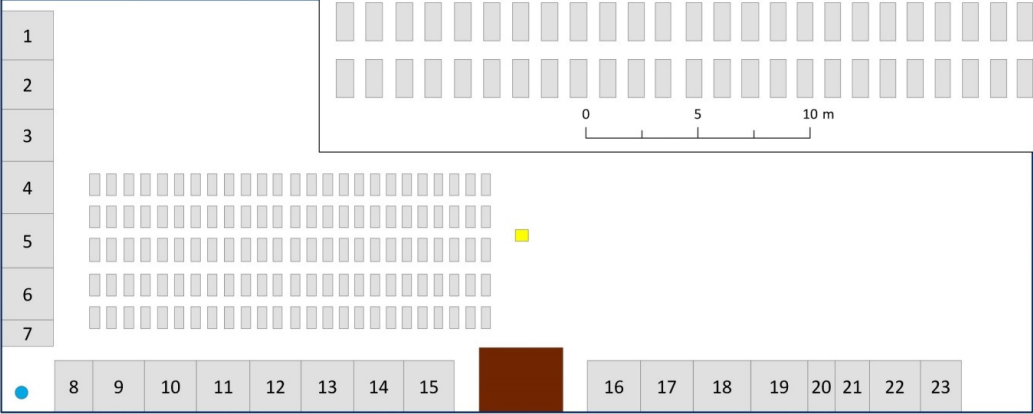
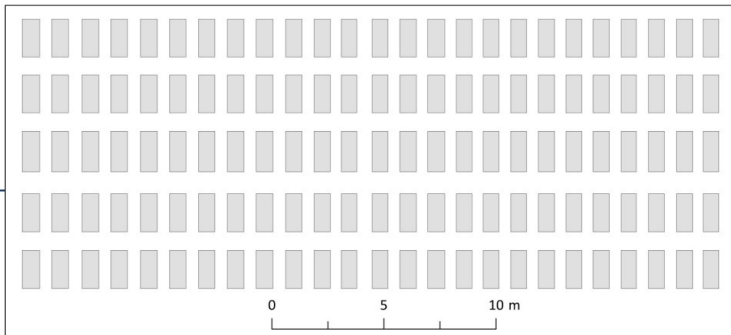
Größe quadrigonal oben 35 breit (Höhe)
 unten 25 " (Höhe)
 Länge --- 190
 quadrigonal oben 45 (quadrigonal)
 unten 25 (Reihen 75)
 klein quadrigonal oben 51 breit (Höhe)
 unten 46 " (Höhe)
 Länge --- 171
 quadrigonal oben --- 51 (Reihen 45)
 unten --- 29 (Reihen 45)

Em.

Hof v. Krause
gezeichnet

HŘBITOV SRBSKÁ

Pracovní plán

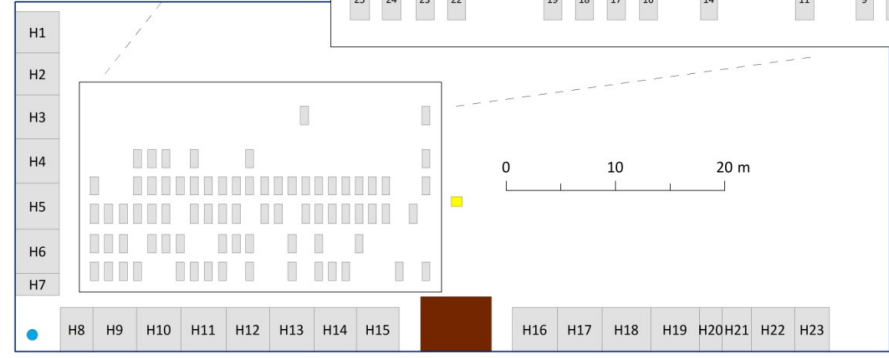
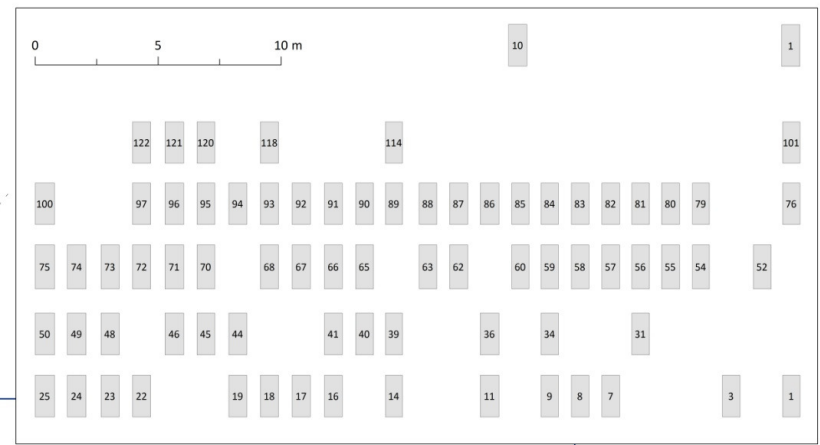
- kříž
- márnice
- studna
- hrobová místa
- hranice hřbitova

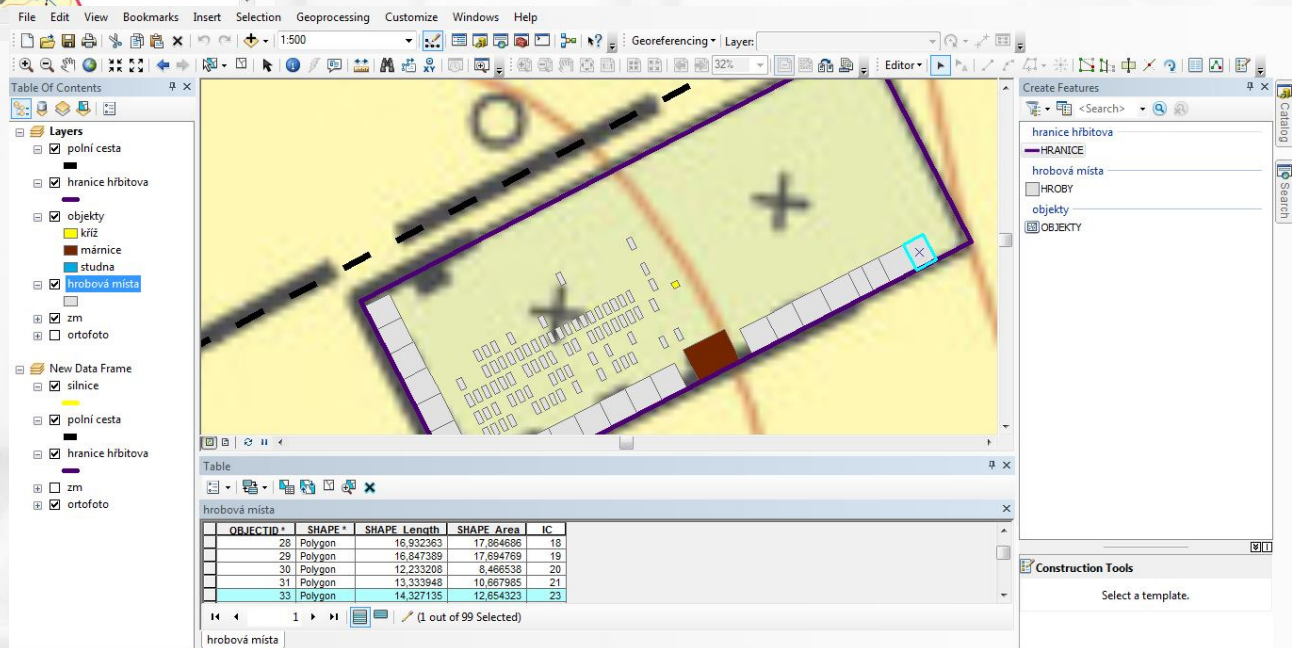
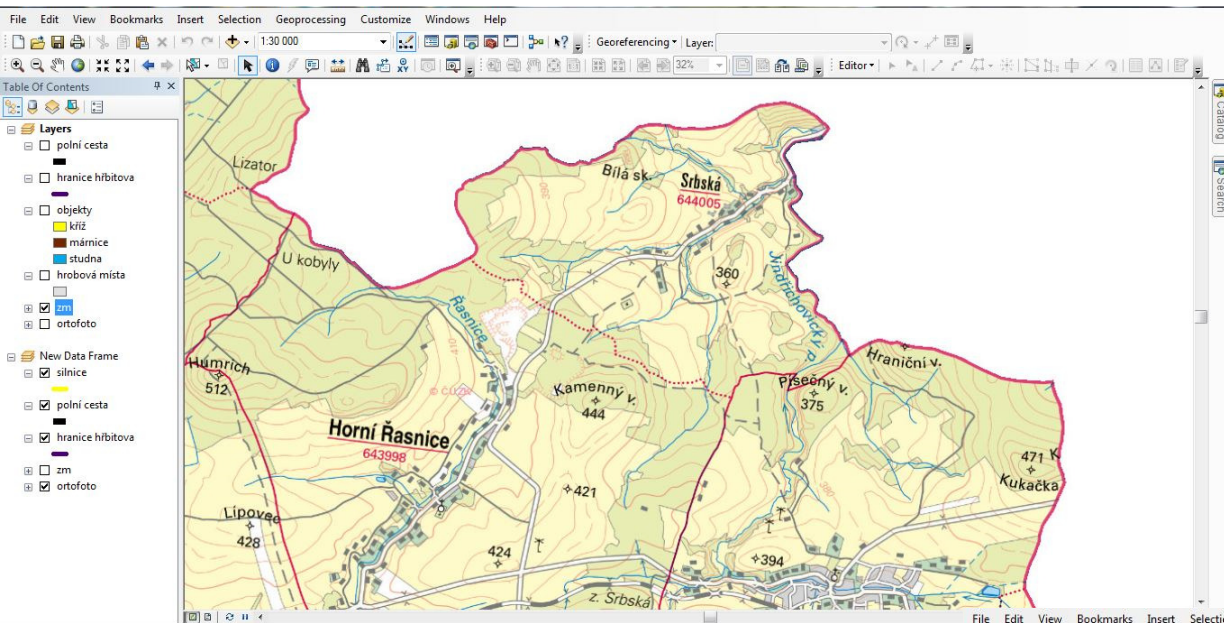
HŘBITOV SRBSKÁ

Pracovní plán

- kříž
- márnice
- studna
- hrobová místa
- hranice hřbitova

Vojtěch HLOUŠEK
 SGS Hřbitovy Frýdantská
 KHI, FP Technická univerzita v Liberci
 Liberec 2016
 S-JTSK_Krovak_EastNorth
 zdroj dat:
 vlastní terénní průzkum a měření
 Státní okresní archiv Liberec,
 fond Archiv obce Srbská, n. č. 33-54, kt. 5,
 Plan für die Grabhügel -
 Anlage am Wünschendorfer Friedhofe,
 Plan zu einen neuen Friedhofe
 in Wünschendorf
 Geoportál ČÚZK,
 Základní mapa ČR, [online], [2016-11-13],
 dotupněn z:
<http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlezec/?wmcid=486>
 ESRI ArcGIS 10.0

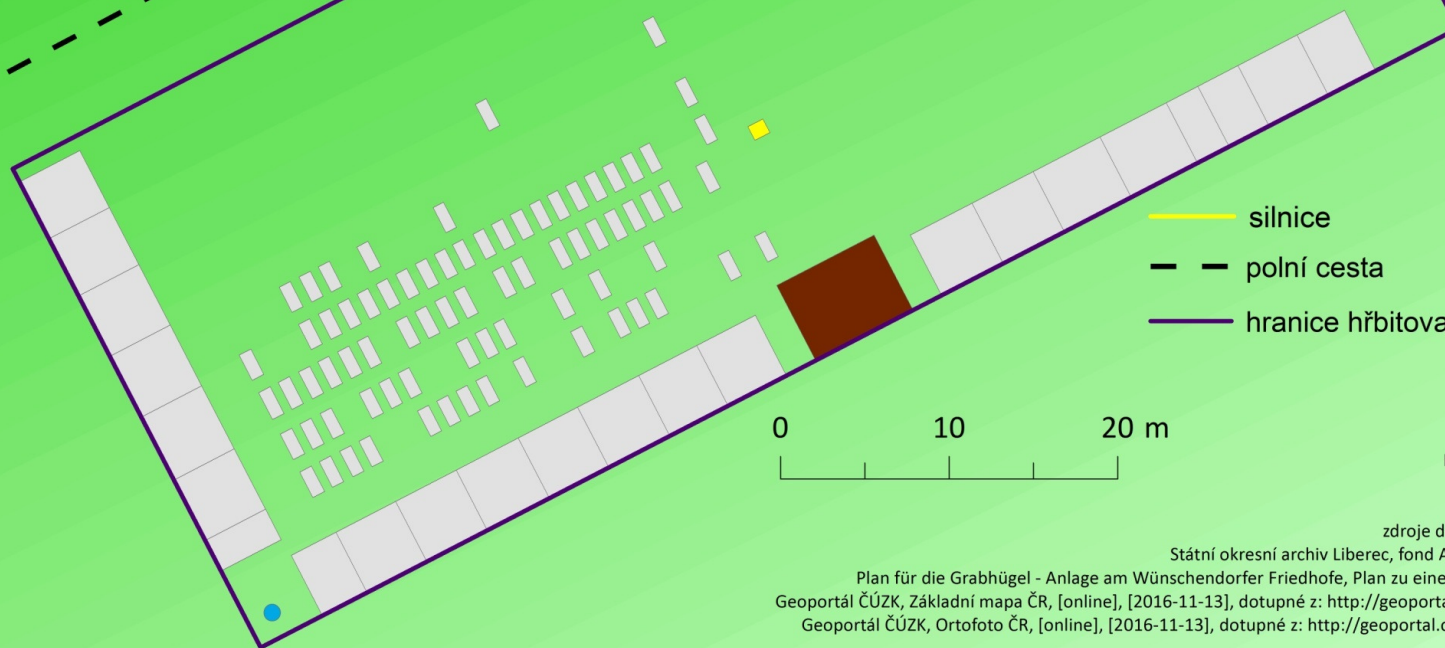

HŘBITOV SRBSKÁ 2016

Uspořádání hrobových míst

Směr Srbská →

— silnice

- - polní cesta

— hranice hřbitova

■ kříž

■ márnice

● studna

□ hrobová místa

0 10 20 m

Vojtěch HLOUŠEK
SGS Hřbitovy Frýdlantska
KHI, FP Technická univerzita v Liberci
Liberec 2016

S-JTSK_Krovak_EastNorth

zdroje dat: vlastní terénní průzkum a měření

Státní okresní archiv Liberec, fond Archiv obce Srbská, in. č. 33-54, kt. 5,

Plan für die Grabhügel - Anlage am Wünschendorfer Friedhofe, Plan zu einen neuen Friedhofe in Wünschendorf
Geoportál ČÚZK, Základní mapa ČR, [online], [2016-11-13], dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=486>

Geoportál ČÚZK, Ortofoto ČR, [online], [2016-11-13], dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=12232>

ESRI ArcGIS 10.0

10. 6. 1957

Číslo 27/8. 1957
Štečna číslo 1-109/57
Vydáno dne

Místní národní výbor v Jindřichovícih p. Sn.

Knihna narození: sv. 1 roč. 1951 str. 5. č. řad. 3.

Oznámení o narození pro ohlašovací úřad.

Jméno a příjmení dítěte: *Karel Karlik*

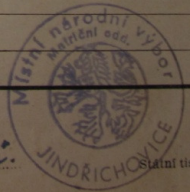
Den, měsíc a rok narození: *31. čerence 1951*

Místo narození: *Stromě Rácnice, čp. 93, okr. Týžlant o. Č.*

Státní občanství: *československé*

Otec: Jméno a příjmení: *Josef Karlik*
Povolání: *služní záměšník*
Bydliště: *Stromě Rácnice, čp. 93.*
Státní občanství: *československé*

Matka: Jméno a příjmení: *Bronislava Karliková, ro. Pichrošková*
Povolání: *v domácnosti*
Bydliště: *Stromě Rácnice, čp. 93.*
Státní občanství: *československé*

Čís. skl. 3204. Státní tiskárna v Praze. — 3884-43

Škrtněte, co se nehodí.

Předseda: *re. 1*

Josef Pecháček, matkář

Úřední tiskopis — patisk se třestá.

Číslo postupné	Jméno a příjmení	Zaměstnání	Domovská obec	Narození		
				den	měsíc	rok
47	<i>Haloun Adolf</i>	<i>kolm'k</i>	<i>Železná Tůrnov</i>	17	<i>červen</i>	1907
"	<i>" Marie</i>		<i>"</i>	14	<i>prosince</i>	1912
"	<i>" Marie</i>	<i>v zemed'</i>	<i>"</i>	30	<i>dubna</i>	1933
"	<i>" Dana</i>	<i>"</i>	<i>"</i>	30	<i>listop.</i>	1937
"	<i>Haloun Jiří</i>	<i>/</i>	<i>"</i>	7	<i>února</i>	1946
"	<i>" Milan</i>	<i>/</i>	<i>"</i>	10.	<i>října</i>	1948

Haloun

243

I. bei den Leizungsfällen
 N. 8. Anna Krause in Wünschendorf N. 42

Auskunftsbelegung von 30 R. aus dem Erben am 10/8 1902
 bezüg. in Kindt. f. in Wünschendorf am 27/9 1902 aus f. Anna Krause N. 42

Post-Nr.	Name	Ort	Haus-Nr.	Stand	Alter	Krankheit	Behandelnder Arzt	Sterbetag	Tag der Beerdigung	Ruhestätte			Klasse
										Leichenfeld	Grabstätte	Grab-Nr.	
											für Kinder		
1	Anna Krause Wpzd 42	Wünschendorf	42	Arbeiterin	79 J.	Magen- & Mund Krebs	D. Bergmann	30/7 1902	2/8 1902	Mittelere Grab.			I
2	Franz Krause Wünschendorf 42	Wünschendorf	42	Arbeiter	48 J.	Lungen	D. Bergmann	18/10 1902	21/10 1902				
3	Marie Krause Wünschendorf 31/42	Wünschendorf	31/42	Arbeiterin	57 J.	Lungenempfehlung	D. Bergmann	16/11 1902	19/11 1902				

Ev. číslo: H1	Obec: Srbská	Č. hrob. místa: 1	Typ, odd.: hrobka	Datum zpracování: 22. 6. 2016	Zpracoval:
			Nápisy		Zp. provedení: leptání, zlatení
			Jazyk: němčina	Opis: viz příloha	
Typ písma: antikva			Literární význam, vzor:		

Současná výzdoba		Květiny: —
Svíčky: —	Věnce: —	Ostatní: —
Doplňující dokumentace		Technická dokumentace:
Plány: SOKA Liberec, fond AO Srbská (1639) 1713–1938, plán hřbitova, in. č. 33, k. 5	Mapy:	
Hřobové knihy: SOKA Liberec, fond AO Srbská (1639) 1713–1938, hřbitovní kniha (Leichenbuch), in. č. 3, k. 3, s. 201	Matriky zemřelých:	Literatura:
Obrazová dokumentace starší:	Obrazová dokumentace současná:	Ostatní:

Poznámky
– stavba hrobky 31. 5. 1896 za 15 zl. – dokončena 12. 6. 1896 – majitel původně Josef Bergmann (čp. 24), později Josef Scholz (čp. 48)

Architektonický rozbor	Rozměry v mm: šířka: 4.170 délka: 3.750 výška: 3.450	Významné prvky:
Stav: otlučené některé prvky, vytlučena pravá náhrobní deska, rozrušena obruba hrobu		Nalezené fragmenty v zemi: dvě porcelánové fotografie elipsoidního tvaru (portrét diany ve svátečních šatech z počátku 20. století a bílým límečkem, portrét muže s líným knižním v obleku a kravaté) se zlatěnou okrajovou linkou, miniaturní květy zdobené fragmenty z porcelánového vlnce ve středu frontonu, čtyři fragmenty kamenné (patrně vchodové) florální výzdoby a jeden kamenný postarší palmětový akroterion
Popis: Hrobka obdelnikového půdorysu s betonovým obroubením (šířka 250 mm), které je nímě rozvráceno. Fiocha je vyplněna zemí, přičemž uprostřed a vpravo se nachází dva vedle sebe umístěné typizované hroby (šířka 650 mm x délka 1.655 mm, ala obnily 750 mm v boku x 850 mm v čele) a přičemž k nim je vpravo vpravo umístěn hrob dětský (šířka 480 mm x délka 1.055 mm, ala obnily 600 mm v boku x 650 mm v čele). V zadní části se zvedá cílová zeď šedé omítkou (šířka 3.725 mm x výška 2.500 mm) dimenzí do 3 x 2 polí se středovou vyzdobenou částí (výška 3.450 mm). Vlechna tři horní pole jsou vnořena do sily zdí, přičemž jsou typizována (šířka 855 mm x výška 1.325 mm). V každém se nachází profilované segmentové zrcadlo se skleněnou nahrobní deskou (šířka 570 mm x výška 980 mm) se zlatěnými leptanými nápisy a v horní části bílá místa po porcelánových fotografiích (dvě nalezeny ve fragmentech v zemi – elipsoidní, šířka 90 mm x výška 115 mm), přičemž pravá je vytlučena (složena z fragmentů nalezených v zemi). Tři dolní pole jsou také zrcadla a typizována (šířka 735 mm x výška 1.000 mm), avšak prázdna. Středová část je opatřena vnořenou skleněnou deskou s nápisem „Familie Scholz“ (šířka 590 mm x výška 240 mm). Nahoře je zakončena buřetefořným zrcadlem a řadovou římsou, na níž dosedá trojúhelní fronton s postaršími akroteriony. Uprostřed porcelánový bílý vlnec polokruhový, nad ním na vrcholu frontonu předstál pro nedochovaný zdobený prvek (patrně kříž či velký palmětový akroterion – nalezený v zemi). Napravo od hrobky je zbytek obruby hřbitovní zdi (výška 1.100 mm).		
Autor: —	Oplocení: nedochováno (požatíkat v obrubách)	Typ kamene: líný beton
Držáky věnců apod.: —	Osvětlení: —	

Identifikace pohřbených		Věk	Životní data	Další informace
Pohl.	Jméno			
♀	Antonia Scholz, roz. Linke	66	12. 11. 1866 – 8. 1. 1933	infarkt (Dr. Plüsterau z Jindřichovic), I. třída, pohřbena 12. 1. 1933 (hrob vlevo), manželka zemělděle, Srbská čp. 48
♂	Josef Scholz	72	28. 1. 1863 – 2. 12. 1935	zápal plic, pohřben 5. 12. 1935 (hrob uprostřed), zemělděle, soukromník, Srbská čp. 48
♀	Anna Klüge, roz. Scholz	37	20. 10. 1893 – 21. 2. 1931	ischemická choroba srdce (Dr. Hoffmann z Liberce), I. třída, pohřbena 24. 2. 1931 (hrob vpravo), manželka truhlářského mistra, Srbská čp. 133
♀	Marie Bergmann	22	23. 5. 1896	plicní tuberkulóza, I. třída, pohřbena 26. 5. 1896 (hrob uprostřed), Srbská čp. 24
♀	Anna (Mariana) Scholz	83	30. 12. 1921	sešlost věkem, II. třída, pohřbena 2. 1. 1922 (hrob vlevo), Srbská čp. 48
♂	Hildegard Scholz	5	7. 5. 1938	záškrt, II. třída, pohřben 10. 5. 1938 (dětský hrob), Srbská čp. 48

Příloha		
Familie Scholz		
Hier ruhet in Gott meine innigstgeliebte Gattin treusorgende Mutter, Frau Antonia Scholz geb. Linke LandwirtsGattin geb. 12. November 1866 gest. 8. Jänner 1933 Du wirst mir unvergesslich sein! Ruhe sanft!	Hier ruhet unser guter Vater u. Gorbvater Josef Scholz Landwirt geb. 28. Jänner 1863 gest. 2. Dezemb. 1935 Ruhe in Frieden	Hier ruhet [in] G[ott] meine innigstgeliebte Gattin, treusorgende Mutter, Anna Klüge geb. Scholz Tischlermeistergattin geb. am [20. November] 1893, gest. am [21.] Feber 1931. Du west mir unvergesslich sein. Ruhe sanft!

Srbská – dokončení dokumentace, spolupráce s veřejností

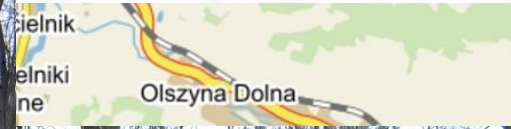
Višňová – spolupráce s obcí na další obnově hřbitova

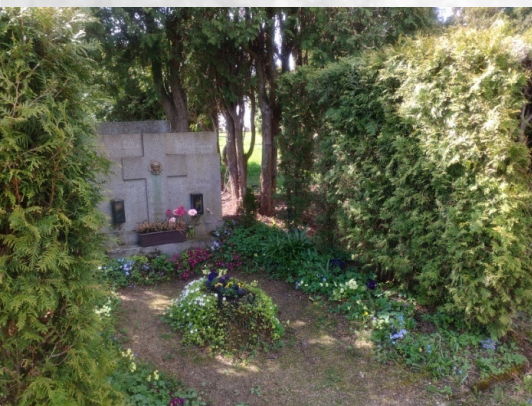

Přeshraniční porovnání

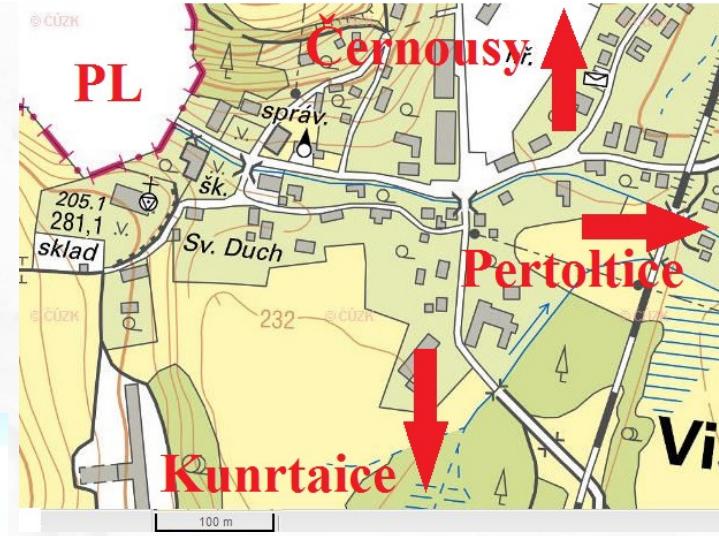
Frýdlant – městský hřbitov

Frýdlant – stav německých kaplových hrobek a hrobů 2016

Výhledy?

Jednání Rady vlády ČR 26. dubna 2016

Neuspokojivý stav německých hrobů na českých hřbitovech

Usnesení č. 174

„Rada doporučuje svému předsedovi, aby zřídil dočasnou pracovní skupinu k řešení situace hrobů národnostních menšin na českých hřbitovech při Radě vlády pro národnostní menšiny v ČR. Členy pracovní skupiny jsou zástupci Ministerstva kultury, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva financí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva zemědělství, Svazu měst a obcí ČR, Asociace krajů ČR, zástupci německé a ruské menšiny v Radě, zástupce židovské komunity, sekretariát Rady a ředitel oblastního muzea v Chomutově.“

Děkuji za Vaši trpělivost!

